

Asyl nyşana alynmalylaryň üstünden ätlenýär

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 январа, 2025

Asyl nyşana alynmalylaryň üstünden ätlenýär ASYL NYŞANA
ALYNMALYLARYŇ ÜSTÜNDEŇ ÄTLENÝÄR

Megerem ilkinji Meiji reformasy döwründe Ýaponiýa... Soňra Sun Ýatseniň döwründe Hytaý Halk Respublikasy...

Ýurdy bol-elin durmuşa ýetirmegiň esasy şertleriniň birem daşary ýurda talyp ugratmakdy. Sosialistik Hytaý muny dowam etdirdi...

Uçursyz zehinleriniň bardygyny we okamaga ilgezikligini subut eden ýaşlar baran Günbatar ýurtlarynda dürli ugurlarda çuňňur bilim aldylar, tejribe topladylar. Ösüşiniň, täzeçilligiň önbaşçysy boldular...

Hytaýy häzirki beýikligine göteren Den Sýaopin bularyň biridi, Fransiýada boldy...

Güýçli rus flotiliýasyny ýok eden ýapon serkerdesi Togo bularyň biridi, Angliýada boldy...

ABŞ-ny dünýä läheňine öwrenlerem ýewropaly göçegçiler dälmi? «Altyna hüjüm!» Hakykatda olaryň az sanlysy altyn tapypdy.

Emma:

Bawariýadan San-Fransisko gelen ýaş göçegçi Lewi Strauus altyn tapmady, emma altyn gözleýjilere jinsi jalbar ("blue jean") öndürip, dünä markasyny döretdi...

Gürrüňsiz ýeke biri däl, arzuw-hyýallaryna ýetmek islän göçegçi oýlap tapyjylar ABŞ-na rowana boldular. Şeýlelik bilen:

ABŞ-nyň Graždanlyk urşy (1861-1865) gutaransoň ýurduň ilaty 35 milliondan ýarym asyr geçenden soň 100 milliondan agdy!

Göç faktorynyň siwilizasiýanyň ösüşine goşant goşýandygyny görmezlige salyp bilmeris. Göç bir tarapdan dinamizmdir we jemgyýetleri diri saklaýar...

Gürrüňi şuňa getirjek bolýaryn:

YEREL, ULUSAL VE KÜRESEL BOYUTLARIYLA

GÖÇ ve MÜLTECİ SORUNU

Editörler

Prof. Dr. **Yakup BULUT**

Dr. Öğr. Üyesi **Soner AKIN**

cizgi
YAYINLARI

* * *

Soňky döwürde ýurdumyzyň esasy meselelerinden biri-de daşaryk

gidýän yzygiderli «akyl» göçi we ýurdumyza gelýän başly-barat «fiziki» göç...

Ilki bilen şuny ýazaýyn: daşary ýurda gidenleriň hökman bir gün ýurtlaryna dolanyp geljekdiklerine ynanyryn.

Nemes-jöhit filosofy Teodor Adorno Gitlerden gaçyp, ABŞ-na göç eden ýyllaryny «Mibima Moraliýa» atly awtobiografiki kitabynda gürrüň berdi. Migrant bolmagyň nähilidigini «Maýyp bolan ömürden parçalar» ady bilen şeýle ýazdy:

«Oturan öýmüzi öý hökmünde görmezlik, ol ýerde özümizi öýmüzde ýaly duýmazlyk!»

Göçegçiniň ruhunda hemişe ýara bardyr. Ol elmydama ýetimdir, gelmişek girdabyndadyr. Şol sebäpden:

Bir gün... Biziňkileriň edinen maglumatlary, toplan tejribeleri bilen ýurda dolanyp geljekdiklerine ynanyryn...

Adama watandan eziz zat bolmaz...

Adamyň iň uly hyzmaty öz oňarýan işi bilen watanyna baýlyk gatmakdyr...

Uruş zerarly bize gelen mejbury «myhmanlar» barada aýdanda bolsa...

Bu meselede ullakan ynjalyksyzlygym bar: Kim günäkär?

THEODOR W.
ADORNO

MINIMA

MORALIA

REFLEXIONEN
AUS DEM
BESCHÄDIGTEN
LEBEN

SUHRKAMP VERLAG

* * *

Bir hepde mundan öñdi...

Antalýanyň Serik etrabyňyň Kökez ýaşaýyş massiwinde 17 ýaşly Ahmet El-Naif atly siriýaly işçi pyçaklanyp öldürildi.

Öňem birnäçe jenaýatda aýyplanyp türmede oturyp çykan R.Ö., Ý.Ý., I.Ö., siriýaly bosgundygy üçin Ahmedî öldürdi.

Mediýa jenaýaty agzajagam bolmady. A Kaýseride we beýleki ýerlerde bolup geçýänler? Bu «wagşyýana sfera» nädip döredi? Ýurdumyzyň taryhynda hiç mahal bosgunlara beýle hüjümler bolup geçmändi.

Haýsyzmyz bosgunlar bilen bile ulalmadyk. Biziň ýaşaýan ýerimiziň gapdal köçesinde Kawkazdan göçüp gelen çerkezler ýaşaýardy. Olar bilen iýenimiz-içenimiz aýry gidenokdy. Nädip aýry bolsun, biziň özümüz müň ýyllyk oguz-türkmen göçegçisi dälmi näme? Meselem, meniň ata-babalarym Horasandan gelipdir...

Iň uly ýaramyz ilat düzüminiň üýtgäp durmagy dälmidir?

Özüniň ene-atasy Rumeli göçegçisi bolan tanşym siriýaly göçegçiler hakda agzyna geleni diýdi! Utanyp ýere girdim. 1860-njy ýylda «Muhajirler komissiýasyny» guran Osmanlynyň nesilleri ahyryn biz...

Bu ýerler nijeme gezek jöhitle ýaly göçegçi-bosgunlary bagryna basdy. Ýadymyzdan çykardykmy ýa?

Muny ýazanymda «göç problemamyz ýok» diýemok. Türkiýe üç yklymyň kesişýän ýerinde ýerleşendigi sebäpli göç ýollarynyň esasy güzergähleriniň biridir...

Emma problemany ele alyş formasy janyňy ýakýar. Bosgunlar nädip günäli saýylýar, nädip olary nyşana alýarlar.

Düýp problema Türkiýäniň Siriýa syýasatynda.

Düýp problema «Agzyny alart-da, höküm sür» garaýşyndaky imperializmde.

Asyl nyşana alynmaly zatlaryň üstünden ätlenip geçilýär!

Garawsyzy depgilemek, ejize gany bolmak aýyp bolar-a.

Bagyşla bizi, jigimiz Ahmet.

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazetini, 12.07.2024 ý. Publisistika